

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 450 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Serbările din Năsăud.

Gimnaziul din Năsăud a avut mare praznic, zilele acestea, serbătorind aniversarea a 50-a dela înființare.

A fost o serbare înălțătoare, deși s'a ținut în cadre mai reduse, dupăcum e azi obiceiul a se manifesta, chiar cu prilejurile cele mai solemne. O atmosferă năbușitoare apasă asupra sufletelor, prin care abea pot răzbate țipetele de bucurie, ca și acele ale durerii. Ne-am tâmpit sufletește, am devenit mai cinici și mai circumspecți — zic unii —, în vreme ce alții ripostează cu mai multă dreptate: nu-i adevărat, dar azi suntem neasemănat mai maturi și nu ne putem lăsa răpiți de bucuriile clipei ca copiii, câtă vreme inima noastră e dornică de sărbători mai mari și mai de o atmosferă mai curată.

Cu tot cadrul restrâns al acestui jubileu, publicul s'a adunat în număr destul de însemnat, prevalând mai ales foștii elevi ai acestui gimnaz, cari s'au prezentat în număr foarte frumos chiar și din depărtări mari.

Pomposul edificiu nou al gimnaziului prezintă un contrast așa de izbitor în comparație cu vechea clădire, unde s'au ținut cele dintâi prelegeri înainte cu jumătate veac, când s'a deschis acest gimnaziu din marinimia foștilor grănițeri, cari după desființare au renunțat la averea lor comună și au depus-o pentru scopuri culturale-naționale. Înțelegeau prea bine acești credincioși soldați apărători ai grăniței, că vremea se schimbă și cu ea se schimbă și mijloacele de luptă și de traiu. Înțelegeau, că poporul nostru încă trebuie să *progreseze* alături de celealalte neamuri și că armele grănițerești din trecut aveau să se prefacă, pentru generațiile viitoare în *armele științei*, cu cari ur-

mașii lor se vor arfirma tot mai mult, ca factori civilizați, pioneri ai progresului.

Și gândul acesta măreț s'a realizat destul de frumos, încât urzitorii lui — în cea mai mare parte trecuți la cele veșnice — pot să tresalte în gropile lor, deasupra cărora planează ca o binecuvântare, amintirea lor glorioasă, recunoștința posterității,

S'au deschis porțile noului focalar de cultură națională și »fiii lui Marte de pe Valea Rodnei« au grăbit să se adape la acest izvor, cu revărsări din ce în ce mai bogate. Sute și sute de elevi s'au părăndat între zidurile aceluși institut, devenind cu vremea bărbați cu însemnate situații sociale, până sus la scaunul arhieresc din Caransebeș - și până la acea etern — strălucitoare glorie a marelui Gheorghe Coșbuc.

După zilele de muncă și hărnicie; după zilele cu nori negri și întunecați, ce s'au descărcat asupra lui, ales în zilele din urmă, Năsăudul a avut o zi de sărbătoare înălțătoare, ce-ți dă prilej de a cântări și de a aprea în toată întinderea ei, opera culturală neprețuită, ce s'a desfășurat acolo, vreme de o jumătate de veac.

Acest prilej festiv va fi în aceeași vreme și un imbold mai mult, ca munca ce a adus și până acum roade așa de bogate, să-și ia un nou avânt, urmând cu tot mai multă strădanie binefăcătoarea operă începută, răspândind tot mai multă lumină între odraslele neamului nostru, la grănița nord-ostică a Ardealului.

Ne asociem și noi la sărbătoarea culturală a năsăudenilor, dorind ca focalarul ridicat din marinimia bravilor grănițeri de pe vremuri, să răspândească veacuri de-arândul, tot mai multă lumină, asupra generațiilor, ce vor să vină!

* * *

Jubileul gimnaziului din Năsăud.

— Dela trimisul nostru. —

Ziua de Sâmbătă a fost o zi de mare sărbătoare pentru Năsăud, prăznuind jubileul de 50 de ani dela înființarea liceului românesc de acolo.

N'au fost serbări în stil mare, dar s'au ținut cu demnitatea cuvenită și cu aceea pornire de însuflețire, ce ridică atât de mult nimbul oricărei manifestări izvorite din inimă.

În ajun, elevii gimnaziali s'au întrunit seara în fața liceului frumos iluminat, executând cu precizie mai multe cântări, între cari cea dintâi a fost Imnul popular: „Doamne ține și protege!” Se știe, că liceul din Năsăud (care poartă azi, din volnicia lui Bánffy, titlul de „alapitványi fögimnázium”) a fost ridicat din averile fostului regiment de grăniță năsăudean, sub patronajul Monarhului, purtând până încoace epitetul „gimnaziul gr.-cat. jozefin”.

Un elev salută corpul profesoral, în numele căruia răspunde directorul d. *Gheție*, îndemnând tinerimea să dovedească cu fapte în viață, că știe să se învrednicească de amintirea marilor ei binefăcători, cari au jertfit atât de mult pentru creșterea și luminarea urmașilor. De-aci tinerimea trece cu lamioane spre edificiul unde e administrația fondurilor, unde se repetă serenada, iar tinerilor le vorbește cu mult avânt directorul fondurilor *Dr. Pahone*.

Era o mulțime de străini în oraș, cu toate că serbările au fost aproape revocate printr'un anunț al direcțiunii gimnaziale; mai ales atrag atenția oaspeții din țară și poetul *Coșbuc*, care e centru simpatiilor generale.

Lumea se adună la masă comună în hotel „Rahova”, unde e și localul casinei române, petrecând până târziu, în discuții animate.

S'au rostit mai multe vorbiri, cari toate au ridicat nimbul sărbătorii.

Sâmbătă dimineața oaspeții și tinerimea au luat parte la liturghia, ce s'a oficiat în biserica noastră din Năsăud. Au celebrat patrusprezece preoți și protopopi, pontificând părintele canonic *Dr. Domide* din Gherla, care a rostit și o însuflețită predică. S'a cântat „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu”, pentru ziua jubilară și s'a cetit ectenia morților pentru repausații fondatori și profesori ai acestui liceu.

Publicul s'a întrunit apoi în sala cea mare a liceului, unde s'a ținut — în prezența

unui public foarte distins — ședința festivă. Dl director Gheție salută oaspeții întruniți, relevând în călduroase cuvinte, importanța solemnității. Profesorul *Dr. Drăgan* citește dizertația privitoare la istoricul semicentenar al gimnaziului; dizertație asupra căreia vom mai reveni, căci dsa și cu dl *Șotropa* sunt autorii voluminoasei opere „Istoricul gimnaziului din Năsăud”, apărută cu acest prilej.

Se dă apoi cetera depeșelor de felicitare, ce au sosit dela Arhieriei noastre, dela toate școlile medii românești și dela câțiva particulari.

Gimnaziul din Blaj a fost reprezentat prin delegații *Gavril Precup* și *Al. Ciura*; cel dintâiu citește salutul corpului profesoral din Blaj, în aclamările frenetice ale publicului.

Celelalte Gimnazii românești nu s'au reprezentat prin delegați.

Urmează o declamare, două pieze bine executate ale corului — și cu aceasta festivalul se încheie.

Seara a avut loc, în sala de gimnastică, concertul, conform programului publicat într'un număr anterior al foii noastre, după care s'a dansat până în zori. Costumele naționale au fost foarte frumos reprezentate — și nedansatorii s'au așezat la mese în jurul iubitului poet *Coșbuc*, cea ma curată glorie a literaturii noastre românești și a vitejilor grănițeri de pe vremuri!

Croesp.

Camera ungară. În 8 a l. c. și-a început din nou ședințele Camera ungară. Ședința primă, care va fi mai mult formală, promite a fi liniștită, deoarece opoziția va absenta. Ministrul de justiție va depune câteva proiecte, ca dieta să aibă de lucru în zilele următoare.

FOIȚA.

Curți pustii.

Stafia.

Rămase singură. Ii murise bărbatul la doi ani, de când s'au luat. Venise din pădure înădușit, s'a pus în pat și la o săptămână a fost în groapă.

Ea a rămas cu un băiat și o frumoasă avere. Curtea le era tocmai în mijlocul satului, doar' la cel mai frumos loc. Mare, largă, cu nemestii nouă și mândre, se cunoșteau de departe din mulțimea mare a caselor de paie a celorlalți vecini.

Ce folos acum de toate, când el nu mai este?

— Să bagi bine de seamă Anuța, a zis, când simți, că ti sunt numărare clipele, ale tale sunt de acum toate. Te mai măriți, e treaba ta, dar copilul e al meu și acela vreau să știe la vreme, că tatăl lui cine a fost?

Că de măritiș nu mai putea biata nevastă! Numai la băiat să uita și o prindea o duioșie după fericirea perdută, încât plângea cu zilele, fără să se poată opri. Și atunci ca o mustrare i-se repetau cuvintele repausatului:

Școlile săsești. Privitor la școlile săsești o foaie nemțească publică următoarele date interesante: Sunt 255 școli populare, frecventate de 30.000 școlari și școlărițe; 11 școli civile și populare superioare cu 2650 școlari; 9 școli secundare cu 1450 școlari și două seminare cu 200 elevi. Numărul membrilor tuturor corpurilor didactice e de 819 persoane, cari au un salar fundamental de 1.380.000 cor., evinvenale 368.000 cor., bani de cortel 223.000 cor., altele 170.000 cor. Sumele aceste sunt acoperite din casa bisericilor: 1.000.000, celelalte se acoper prin repartiție.

Internat gr.-cat. unguresc în Budapesta. Foile ungurești publică oștire caracteristică pentru vremile în cari trăim. Se spune, că în Budapesta se va înființa un internat gr.-cat. maghiar sub auspiciile episcopului de Hajdudorogh, în care să fie primiți tineri gr.-cat. maghiari, ori cu sentimente maghiare, de pe teritoriul Ardealului și din țara ungurească. Spre scopul acesta Maiestatea Sa a dăruit din casseta privată 5000 cor., iar ministrul de culte a înștiințat pe episcopul Miklósy, că li pune la îndemână un însemnat ajutor, pentru înființarea internatului numit.

Ședința comitetului nostru național. „Românul” e informat, că membrii comitetului nostru național au fost convocați pe 11 Octomvrie st. n. la Budapesta. Comitetul va ținea mai multe ședințe, luând hotărâri, atât referitor la atitudinea ce trebuie să observe deputații noștri în cameră, cât și referitor la luptele, ce vor trebui date în afară de parlament. Cu această ocaziune vor fi desemnate persoane, cari să se dedice reorganizării partidului și vor fi contemplați și alți pași de însemnătate politică.

— De te mai măriți e treaba ta, dar copilul e al meu... Treceau anii fără veste. Ea un gând avea: copilul și moșia! Să rămână toate cum le-a lăsat bărbatul-său, ca să vadă băiatul, ce om din oameni a fost cândva tatăl-său.

La început mai veniră pețitori de sat mai din alte părți, întrebară prin neamuri, prin rudeni, dar călugărița din Vale, cum îi ziceau dela o vreme oameii, nici să audă nu voia de vorbe de aceste. O singură dată a stat pe gânduri.

O întimpinase tocmai cumnatul ei.

— Tu Anuța, oare copilul ăsta nu strigă după tată? Cum gândești tu să trăiești muere singură în lumea aceasta? Și ce-ai zice dacă aș lua eu locul lui Toma?

Anuța rămase ca pironită în loc. Așa ceva nu s'a mai auzit. Să se mărite după cumnatul ei — n'ar putea ispăsi un așa păcat nici în lumea asta, nici în cealaltă.

— Nu, strigă ea cu spaimă, și cu atât mai puțin după un tată ca tine.

Acesta roși tare, căci credea, că Anuța i-a găcit gândurile cari îi frământau așa de mult. Și gândea el mereu la averea fratelui său. Căci a lui era pe sfârșite. Tinerețele și le-a petrecut umblând prin cele țări fără lucru. Și s'a desvâțat de mult de munca întinsă, grea a pământului. Credea, că pe femeia aceasta ușor o poate îndupleca pentru planurile sale. El e chipeș și iscusit, ea încă tinără și fără nime pe lume. Va

De-ale noastre.

— Din prilejul instalării noului protopop al Beiușului. —

(Continuare și fine.)

Din această stare desolantă a averei bisericesti a urmat în chip firesc, că la vremea sa nu ne-am putut îngriji, n'am putut face rost de o școală elementară de fetițe. Și acesta este cel mai mare și mai năstrășnic păcat al vremilor de mai înainte. Oameni, cari trebuiau să pună umăr la umăr și să înfiripeză școală de fete gr. catolică, se aflau foarte bine — dragă mi-te — în senatul școlii de stat. Nu amintesc acest fapt, că doar aș avea îndoieli în ce privește compoziția românească a acestor bătrâni. Departe e dela mine acest gând, ci numai să relev mentalitatea lor în urma căreia nu și-au dat seamă, că oare ea mâne pe unde vor curge problemele cele mari ale vieții noastre românești și bisericesti.

Și astăzi unde am ajuns; o parte din fetițele noastre se abat pe la școala de stat, iar cealaltă cercetează școala elementară sau primară gr. or. de fetițe. Frații gr. orientali, spre lauda lor fie zis, cu mai puține mijloace, de cum puteam noi dispune, dar cu un zel și o muncă conștie și intențivă, cu alergări în dreapta și în stânga, bătând pe unde socotiau că o să le iasă cineva într'ajutor, azi au o școală elementară de fetițe de model.

Nelănțeleasa noastră nepăsare, păcățenia noastră crește în măsura, în care avem să ne dăm seamă, cum noi tot în vremea aceasta aveam și avem și astăzi la îndemână mijloacele trebuincioase la ridicarea unei școli de felul amintit. În trecut puteam să-o așezăm în vre-o sală dela internatul „Pavelean” a școlii civile de fetițe. În caz când aceasta era cu neputință, acolo

prinde momentul, ca să-și capete sprijinul de care a lipsit-o moartea așa de crud.

Acum văzu el ce departe sunt unul de altul. Și ce scurt și apăsător i-a răspuns.

— Las, că mai vorbim noi, crâșni el, când își văzu de drum, li venea să o lovească de mânie și își puse în gând, ca în viața lui nici să nu se mai uite la ea. Auzi aci!

La un an se însura, de năcaz mai mult. Iși luase o văduvă, care era singură la părinți și cu care căpătase o bună moșie în hotar.

— Are să mai plângă ea pentru vorbele nesocotite ce mi le-a spus, își zicea adeseori, pândind mereu prilejul de a-i arăta cumnată-sa, că el e cineva azi, cu care nu se poate vorbi peste umăr.

Anicuța nici nu gândea, că cumnatul ei ce gânduri primejdioase îi poartă. Că nu vine pe la ea, și nu-l doare capul de soartea ei, era dedată. Cine să se intereseze de ea? Și apoi trebuia să vadă, că i-a murit bărbatul și neamurile lui, ce grijă i-ar mai purta? Treaba ei, că doar nu mai sunt acum rudeni.

Nici chiar atunci nu se gândea la rău, când auzise, că cumnatul ei ajunsese jude în sat. Căci ei puțin îi mai pasă acum de lume. Băiatul îi era fecior june. Ca mâne își va aduce o mireasă la casă, când ea se va retrage în casa dinapoi, lăsând pe cea dinainte tinerilor, cari chemați sunt a stăpâni,

era și acolo e și astăzi școala cea veche care năruită, părăsită, murdară ca o hidoasă stafie a isprăvurilor din trecut și o isbitoare insultă a prezentului se vaetă și strigă: „Doamne, om nu am“. Și aceasta e avere bisericească — nu parohială; în tot locul e vorbă de avutul bisericii — așezată în cel mai de preț loc din oraș care astăzi face cel puțin 30—40 mii de cor. și pe care noi de zeci de ani o valorizăm cu o nimica toată. — Știu că chestia asta s'a mai discutat și s'a ventilat prin anii trecuți, însă totdeauna a ajuns soartea chestiilor ce se dau spre studiere. — Odată nu-i actuală, de-altădată sosește prea târziu. Acesta este descântecul cu care la noi se adorm multe treburi, întotdeauna cași chestiile ce în adunări cu mare alai se încredințază spre studiere comisiilor fie acele de trei, fie de cinci, ori chiar de cincizeci.

E cel mai bine pardosit drum pe care ele, bietele, ajung mai sigur ad graecas kalendas. —

Dar nu numai lipsa unei școli elementare de fete este ceea ce trebuie să ne pună pe gânduri, ci e vremea să ne preocupăm și starea de azi a școlilor primare de băieți. Nici aceste așa cum sunt astăzi nu ne fac prea mare cinste.

Școlile noastre, pe vremuri școlile capitale din Beiuș, cu 3—4 învățători, de ani de-arândui tânjesc. — Cunoșc riposta. Cică în gimnaz azi se primesc elevi și din școlile dela sate. Bine, dar atunci cum se întâmplă că băieții de ai noștri; nepoții directorului dela aceeaș școală, copiii fruntașilor noștri gr.-catolici cercetează școala gr. or.; și cum se mai întâmplă, că însuși fiii profesorilor au fost și sunt și astăzi trimiși parte la școala gr. or. parte la cea reformată. Tablou, — nu glumă!

Și ca o firească urmare a acestui rău — răul e atare în logică — n'avem nici viața bisericească așa cum trebui să avem. La Biserică profesorii și țiganii. Intelectualii noștri n'au cu biserica numai atingeri solemne. O leacă de adunare bisericească, o leacă de scaun școlar, o leacă de sfătuire tot atâtea glasuri de chemare și strângere a mirenilor în jurul Bisericii. Despre intelectualii noștri, avocați, funcționari publici, numai atunci știm că s gr.-catolici, când mor.

În fața acestei răvășeli și atrofieri a vieții noastre culturale și bisericești n'am mai putut sta privitor ca la teatru. Și am scris toate aceste nu din porniri pricinașe, ci precum ca să știe având în vedere mândra zisă a înțeleptului cronicar: „că cu acele trecute vremi să pricepem cele viitoare“. A trece pe lângă toate aceste nepăsător sau a tot trage și pe mai departe spuză pe turtă, ar fi din partea noastră un cinism. Și cinismul la un popor ca și noi e încă lux. Dar nici judecând trecutul nu vom ajunge mai departe. De datoria noastră este să îndreptăm viitorul. Și aceasta nu se poate face rătăcind și pe mai departe tăcuți ca niste năluci; mărginindu-ne la autoadmirații, încălzindu-ne de visuri infructuoase și scriind la rapoarte încolo și încoace, în vreme ce lucrurile merg anapoda iar anii se înșiră și doleanțele cresc.

Păstor nou și tiner — după unii asta i-ar fi scăderea; eu zic scădere ce pe zi ce merge scade — protopop nou, nădejde nouă și nădejdea este glasul Domnului în om și glasul acesta ce însuflețește și întărește pe cei ce luptă cu inimă curată să-ți facă rodnică munca pentru binele Bisericii noastre care, amărâtă și sfâșiată în asprimea vremilor de azi, nimic numai poate perde.

Aceasta este munca ce Te așteaptă d. protopop și nu alta pe ici pe colea. — Și sosit la noi în zodia acestei munci de închegare, având frumoasă vreme înainte și mai având deplină înțelegere pentru ceea ce așteaptă Biserica Beiușului dela noul ei slujitor. I-ți zic: *Bine ai Venit* și cu bine să răzbești înainte.

Beiuș 30/IX 913.

Dr. C. Pavel.

Corespondențe.

Misiuni populare în Țăgșor.

Lângă linia ferată ce duce dela Luduș spre Bistrița, nu departe de gazul vestit dela Șarmășel, este o comună mică, puțin băgată în seamă dar curat românească și creștinească: Țăgșor. În ziua Înălțării sf. Cruci și încă în două zile după aceea, aceasta comună a devenit un mic Vifleim al Câmpiei. Anume în zilele acestea s'au ținut pentru poporul credincios din Țăgșor și satele din jur misiuni populare.

Din Blaj, dela Reuniunea de misiuni sfinte a venit Sfântia Sa Părintele Ștefan Roșian și Claris Dr. Ioan Coltor.

Dintre preoții din jur au luat parte vre-o unsprezece în frunte cu Părintele protopop dela Cătina, Ieronim Dănilă, cari toți au ajutat la spovedirea credincioșilor și la funcțiunile sacre...

Credincioși au venit din șese-spre-zece comune din jur, între cari, dela Țagul-mare, Șarmășel, Cămăraș și Șarmașul-mare au venit în procesiune, cu prapori, cântări, iar preoții în ornate sacre...

Cea dintăiu predică, a ținut-o Sâmbătă, ziua sf. Cruci, înainte de sf. liturgie, Claris.

ceea ce ea a căpătat cu glas duios dela bărbatul ei în clipele din urmă. Au trecut de atunci aproape optsprezece ani. Se cunoaște anii aceștia mai ales pe nemestii, că stăpânirea a fost în mâna femeiască. Pe zidurile dela grajduri și dela șură deabia ici colo mai sta acățat câte un petec de var, pe alocurea se vedeau roase și cărămizile, ușile stau acățate rău în țigini, fereștri nu mai erau, decât niște găuri — toate așteptau acum de mulțisor mâna, care să le pună iară în rânduliala veche.

Ce veselă era apoi Anuța la nunta feciorului ei! Nici odată n'ar mai fi crezut satul, că ea mai știe râde, că poate cânta, că joacă — nici să fie fost la ospățul ei. Și minunat lucru! Până acum se părea slabă, gârbovă, îmbătrânită. Fața de mult îi era ca un măr creț în toiul iernii, privirea ostenită și vorba silnică. Acum aproape să nu mai încapă nime de veselie ei. Numai o clipă se opri și își șterse pe furie o lacrimă, când îi veni în minte bărbatul ei, vorbele lui din urmă.

— Copilul e al meu, vreau să știe, că cine i-a fost tată.

Era adânc mângăiată, că a putut să-și implinească porunca așa de bine. Averea a rămas întreagă, curtea, nemestiile, vite, bani chiar — feciorul ei, singurul fecior la o așa frumoasă avere, a putut să-și alogă pe cine i-a plăcut din fetele de sat.

Până târziu și-au petrecut oaspeții.

Afară de mult a răsărit luna, plutind cu farmec în văzduhul limpede de deasupra. Mii de stele străluciau pe cer și era o liniște în aer cum nu s'a mai văzut. Oaspeții începură să se imprăștie. Unul după altul porniră fără seara bună cătră culcușurile lor vecinii, până ce eșiră și cei din urmă, rămânând singuri acasă mirii și mama.

Acuma numai o prinse o mare jale pe Anuța. Se acăță de copiii ei și plânse, cât numai putu. Tot voia să zică ceva și nu putea de suspin iar copiii încercară înzădar să-o liniștească.

Afară se auzi atunci un ușor șgomot de pași și niște șoapte înădușite păreau că turbura liniștea mare a nopții. Cine-va bate ușor la fereastră, iar un glas strigă din afară:

— Mă Tomo, hai până afară.

Toma se aplecă spre geam își pune mâna deasupra ochilor.

Afară zărește pe judele, cum stă nemșicat și așteaptă să iasă.

— Cine-i? Întrebară femeile, spăriate de vizita aceasta neobicinuită.

— E judele, răspunse Toma ieșind, repede pe ușă. Mama voi să-l prindă, să nu-l lase, dar era prea târziu. Sări în urma lui, dar în tindă o prinse cineva cu brațele de fier, nici mișca nu se putea. Striga cât putu, apoi căzu amețită la pământ.

În curte niște lovituri groaznice de bătă, niște răcnete, și Toma căzu greu la pământ. Mireasa striga cuprinsă de groază înlăuntru, sări și ea pe ușe, dar în tindă căzu peste trupul soacrei sale nemșicate.

Venise poruncă cătră sat dela împărăție, ca să trimită doi ficiori la oaste.

Unul era un strein rătăcitor de prin alte părți, al doilea nu era, căci știau doar toți, că dela oaste nu se mai întoarce nime îndărăpt.

— Ei, zise viclean judele, — luăm pe nepotul.

Se îngrozi notarul, ca năuc sta comitetul, dar în sfârșit bine, că nu e al meu, se gândea fiecare.

— De lângă mireasă îl chemăm, dinaintea patului de nuntă, rânji judele, unchiul.

Și dus a fost băiatul pentru totdeauna.

— Vezi zise în cealaltă zi judele cătră cumnată-sa, vezi, că averea tot va fi a mea.

Rânjia iudeștit pe sub niște musteți groase și aștepta aprins răspunsul dela femeie. Acea însă tăcea. Nici capul nu și-l ridica sus, nici nu se mișca pe vatră, unde sta ghemuită, cu capul răzimat în palmă și să uită în pustiu.

— Și-apoi să-ți vezi de altă locuință, zise scurt judele, că asta e curtea mea dela frate-meu.

O împinse ușor de umăr. Femeia își ridică capul, se uită spăriată în jur. Il zări

Dr. Ioan Coltor, *despre credință*. Sfânta liturgie, fiind popor foarte mult, s'a servit în liber.

După sf. liturgie a predicat Păr. Ștefan Roșian, *despre păcat*.

După amiază s'a ținut Insăratul și a treia predică *despre patimile D-lui Hristos*. Iar după aceea a început spovedaniile. Seara s'a servit Paraclisul și a predicat Păr Ștefan Roșian, *despre sudălmi*.

În ziua a doua, Păr. Ștefan Roșian a predicat despre *sf. cuminăcătura* și după amiază despre alcoolism, când a cetit și binecuvântarea Înalt Prea Sfinției Sale Bunului nostru Mitropolit și concesiunea pentru celebrarea sfintei liturgii afară. Iar Claris. Dr. Ioan Coltor, a predicat despre pedepsele iadului și seara despre Preacurata Vergură Maria.

La liturgie s'au cuminecat peste șapte sute de credincioși.

În ziua a treia, des de dimineața, s'au continuat spovedaniile. La opt ore s'a început sf. liturgie în biserică. A predicat Sfinția Sa Dr. Ioan Coltor. S'au cuminecat iarăși peste două sute de credincioși. După liturgie în cimiter, s'a făcut sfințirea cea mică a apei. S'au botezat toți credincioșii. S'au cetit rugăciuni pentru sufletele celor morți, iar pe locul unde s'a servit sf. liturgie și de unde s'a predicat, s'a ridicat o cruce care totdeauna va avea să amintească oamenilor, despre poveștile ce s'au dat și despre gândurile bune ce s'au luat aici în zilele acestea.

A mai predicat încă odată Păr. Ștefan Roșian, arătând binecuvântarea și fericirea, cari izvoresc în viața indivizilor a familiilor și a popoarelor din împlinirea legii lui Dumnezeu. Iar în urmă, preotul Țăgșorului Păr. Oct. Florian, mulțamește tuturor pentru ostenețele ce le-au adus într'u preamărirea lui Dumnezeu și premenirea sufletelor.

P. Câmpianu.

acum și se cutremură. Privirea îi era rătăcitoare, obrazii stânși. Iși făcu trei cruci și începu să plângă potolit, încet, apoi ieși pe ușă și dispăru...

Azi din curtea cea mai frumoasă din sat, din casa și nemestiile de demult, n'a mai rămas nimic. E un loc larg, fără îngrăditură, fără urmă de grijă omenească. Iarba crește mai înaltă ca omul, dar acolo să și putrezește. Șerpi se târău pe mormanele de cărămizi prin pivnițele părăsite. Nici nu știu al cui e locul acesta și la ce nu-l folosesc proprietarii? Adecă îmi spun vecinii, că locul e blăstemat și e vai de celce îl stăpânește. Oamenii bătrâni povestesc, că demult un jude ar fi șezut aci — care pentru curtea aceasta a trimis pe orfanul fratelui său la oaste, iar pe văduva aceluia a scos-o pe uliți. Dar noroc n'a avut de ea. Într'o dimineață mort îl găsiră în pat. Se zice, că a venit văduva din mormânt și l-a su-grumat. Și de atunci, când noaptea e viforoasă și vântul șueră, o stafie umblă prin toate unghiurile casei surpate, pe tot petecul acesta de loc. Dinaintea suspinelor ei îngrozitoare își închid vecinii tremurând ușile caselor și copiii se string cu spaimă sub țol. Să roagă atunci cu toții pentru repausul sufletului sormanei femei, care din groapă vine, ca să apere curtea împotriva streinilor.

T.

O întrebare.

Desele conflicte între preot și învățător îmbrăcând nouă și nouă faze ajung în atare stadiu, când nu le mai poți trece cu vederea, privind urmările, și ești silit să iai masca de pe obrazul unor persoane în public, nu doar din interes personal, egoist ci mai mult din interesul obștei, a neamului.

Căci după cum chemistul francez și-a ajuns scopul — inveninând varza, varza ajungând în stomacul iepurelui, de aici în gâina, iar gâina pe masa contrarului — răpunând pe cel mai mare dușman, fără ca să-i treacă nimănui prin minte să-l acuză, trecând în ochii lumii de cel mai de omenie om; tot asemenea și la noi prin uneltirile unui om cu suflet mic suferă nu unul ori doi ci sute întregi discreditând în ochii străinilor întregă „tagma“ din care face parte.

E vorba de d-l Traian Codor inv. conf. în Ciurila, care folosindu se de șovinismul „notarășilor“, străini de sufletul neamului nostru, conlucrând pe căi indirecte a obținut, închiderea școlii confesionale și înființarea școlii comunale în Selicea cu limba de propunere maghiară și acum bătând din aripi zgomotos, improșcând cu noroiu în stânga și'n dreapta își ia șborul falnic spre această pradă nefericită.

În decurs de 3—4 ani funcționând și ca „jucuțau“ în Selicea — pus de notaraș, ori de cine? — și-a câștigat merite patriotice, croind la pedepse pe bieții nefericiți cari îi cădeau în cale, insinuând și acuzând pe preotul local și acum în dragă voie să bate în piept, laudându-se sus și tare, că-și lasă legea, neam, nume, tot și trece la stat; dar să vede meritele i-se par puține, voințe să apară în ochii stăpânilor săi și spre acest scop a intentat proces de agitație (în calitate de executor comunal!) preotului înbătrânit în muncă cinstită și subscrisului; dându-ne apoi pe mâna călăilor și cu un suris mulțămitor pe buze le strigă tuturor: „așteptați și vedeți ce-o fi și ce am făcut“.

Și despre acest învățător, care mai dăunăzi să lauda într'o epistolă către un preot, că suntem de un sânge și un scop avem: să luminăm, — Blajul știe multe.

Eu n'am nimic de zis.

Numai o întrebare: s'a schimbat oare § 141 din art. XXXVIII din 1868 pe baza căruia § 134 din regulamentul școlar oprește ca învățătorul să ocupe și alte funcțiuni în decursul anului școlar? Dacă da, atunci restază să-i dorim cale albă și noroc și extradarea biletului de trecere liberă din partea obștei pentru Dl Codor. Dacă nu, atunci: videant consules... să nu ne trezim că să stingă încă o luminiță din celea puține, în acest colț întunecat.

Petru Feneșan.

Reviste.

Elementele din Balcani. Războiul dintre sârbi și albanezi se poate considera de încheiat. Sârbii au respins trupele albanezilor pe întregă linia și regimentele generalului Ivanovici au ocupat însemnate puncte strategice la granițele Albaniei. Ceace

neliniștește diplomația Europei înse, sunt telegramele mai nouă cari spun de o continuă mobilizare a armatei sârbești. A fost mobilizată și divizia Timocului, iar despre trupele din divizia Drinei se afirmă că sunt concentrate la granițele Greciei, gata la orice eventualitate a unui războiu greco-turc. Ministrul sârb Pasici a făcut altcum declarații pașnice zicând, că mobilizarea armatei sârbești urmărește scopuri pașnice, în primul rând restabilirea ordinii pe teritoriul sârbesc. E senzațională totuși telegrama sosită din Salonic, care afirmă că generalul Adamovici a primit ordin ca se între în Albania și se cucerească fără nici o considerare portul Durazzo dela Adriatică. Pacea așadară nu e asigurată încă în Balcani, dar se speră că după încheierea tratatelor greco-turce și introducerea noului domnitor în Albania, se vor mai potoli spiritele.

Cel dintâiu prezident al Republicei chineze. Turburările provocate de aderenții curentului democratic au constrâns dinastia chineză, ca în anul 1912 se abzică de tron și se predea guvernul consilierului *Juansikkai*, care a fost proclamat de prezident al guvernului provizoriu republican. Cu aceasta cea mai veche monarhie din lume a încetat de a mai fi și statul chinez s'a proclamat de republică. Ordinea publică și liniștea însă nu a fost asigurată deoarece mai erau o mulțime de interese particulare, cari nu se puteau împăca cu noua formă de stat. În vara anului acesta, au erupt turburări foarte primejdioase tinerei republice și prezidentul statului le-a putut înfrânge numai după sângeroase lupte.

Restabilindu-se ordinea a fost convocată pe baza constituției adunarea națională, care a ales pe *Juansikkai* de prezident al republicei chinezești. După aceasta alegere nu mai subversează nici un împedecament, ca republica chineză să fie recunoscută din partea celorlalte state.

AVIZ.

Congregațiunea comitatensă a comitatului Albei-Inferioare este convocată pe 15 Octomvrie st. n. în Aiud la

adunarea ordinară de toamnă.

Fiind la ordinea zilei mai multe obiecte de importanță extraordinară și de interes politic general prin aceasta sunt rugați toți membrii români ai congregațiunii comitatense să ia parte neapărat la această adunare.

Totodată sunt invitați membrii români ai congregațiunii să ia parte la consfătuirea intimă a clubului român comitatens, care se

va ținea în 15 Octombrie la 3 ore după amiază în Aiud.

Este foarte de dorit, ca membrii români ai congregației să se prezinte în număr complet atât la adunarea comitatensă, cât și la consfătuirea intimă, care-i va urma.

Blaș, din ședința comitetului central comitatens ținută la 8 Octombrie 1913.

Dr. Danila Szabó,
secretar.

Dr. Iuliu Maniu,
prezident.

Diverse.

Jubileul moștenitorului nostru de tron. Din Salzburg se anunță, că arhiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul nostru de tron a împlinit 25 ani de când a fost membru al armatei germane. Din acest incident, ofițerii armatei germane și-au trimis o deputațiune în frunte cu contele Wengersky, cari prezentându-se în audiență, i-a predat scrisoarea de felicitare a împăratului Wilhelm, împărțându-i și cu graiul felicitările împăratului și ale armatei germane.

Moștenitorul, care purta uniformă de căpitan de ulani german, a mulțumit afectuos pentru aducerea aminte, întreținându-se în mod afabil cu contele Wengersky.

În onoarea deputațiunii s'a dat un prânz festiv, după care formând cerele moștenitorul s'a întreținut cu membrii deputațiunii. După amiază la 3 moștenitorul s'a reținut în Bünbak. Despre călătoria moștenitorului în Anglia se mai anunță din Viena, că la începutul lunii Noemvrie, moștenitorul împreună cu soția sa principesa Sofia Hohenberg, vor pleca în Anglia la Windsor, cu scopul de a participa la vânătoarea plănuită acolo.

Părechea moștenitoare, la invitarea principelui de Portland va face o vizită în castelul Welbak.

Societatea academică „Petru Maior” s'a constituit pentru anul de universitate 1913—1914 precum urmează: comitetul Societății: Președinte: I. Victor Vlad, stud. la arhitectură, Vicepreședinte: Ioan Alămorean, stud. la medicină, Secretar: Romulus S. Molin, stud. la drept, Controlor: Constantin Murariu, stud. la med., Casșar: Victor Jula stud. la medicină, Bibliotecar: Liviu Ionașiu, stud. la medicină, Vicebibliotecar: George Mihailov, stud. la tehnică, Notari: Vasile Ilieșiu stud. la medicină, și C. Ardelean stud. la filosofie, Econom: Vasile Ilea, stud. la medicină.

Un aeroplan sistem „Aurel Vlaicu” cumpărat pentru armată. Fostul primar al Brăilei și mare proprietar Dumitru Ionescu, a oferit armatei române un aeroplan sistem „Aurel Vlaicu”, pe care l-a cumpărat cu scopul eternizării memoriei marelui aviator dispărut.

Folosirea gazului dela Șermășel la căile ferate. Direcțiunea căilor ferate ungare a experimentat gazul dela Șermășel, pentru folosirea lui la luminatul vagoanelor dela căile ferate.

Rezultatul încercării a fost, că începând dela toamnă toate vagoanele de la stațiunile ardelenne vor fi luminate cu gaz metan.

Guvernul rusec în contra bapșismului. Ministerul de interne rusec a dat următorul comunicat oficial: După ce bapșismul până acum nu s'a lășit în Rusia în mod simșitor, dar în vremea din urmă totuși a început a prinde teren în masele poporului, și întreține legături de aproape cu străinătatea, guvernul se vede silit a lua măsurile cele mai energice în contra divulgării acestei secte și între marginile legale nu se va retrage nici dela cea mai grea luptă pentru împedecarea lășirii ei în masele poporului rusec.

O rugare. Satele românești din Comitatul Turda-Arieș, cu școli confesionale, unde încă nu există biblioteci prescise prin lege, au încredințarea că școlile vor fi înzestrate cu biblioteci din partea inspectorului școlar, — firește pe spesele comunelor. Pentru a ușura sarcina grea materială a organelor îndatorate de a înființa biblioteci; eu doresc, și mi-am impus datorința concețănăască de a veni într'ajutorul moral și material al înființării bibliotecii din satul meu natal Dumbrău. Ca să-mi pot împlini cu conștiințiositate datorința impusă, mă rog de ajutorul Prea On. lor instituțiuni organe, binevoitoare poporului și pe toții amicii, cari au cărți disponibile, potrivite pentru scopul amintit; să binevoiască a-le trimite pe adresa mea — Brașov, Strada Castelului No. 44. Vasile Popa maior în retragere.

Anunț oficial despre holeră în Ungaria. Ministrul de interne — publică numele localităților din 9 comitate contaminate de holeră în număr de 13 cu 25 holerici, celea mai multe în partea nordică a țării.

Rușii desmint încuviințarea limbei române în bisericile din Basarabia. Agenția „Russische Rundschau” află din sursă competentă următoarele: Știrea care acum câțva timp a făcut ocolul presei, și prin care se afirmă, că guvernul rus a îngăduit oficierea serviciului în românește în bisericile din Basarabia, e lipsită de orice temei. Cercurile conducătoare rusești recunosc oportunitatea unei astfel de măsuri, însă realizarea ei ar avea urmare schimbarea tuturor măsurilor de guvern din Rusia. De altfel, pentru o asemenea măsură ar trebui și aprobarea sfântului Sinod, care împreună cu majoritatea zdrobitoare a poporului rus susține principiul, că în Rusia există numai o biserică ortodoxă unitară și un serviciu religios unitar. Nu trebuie să uităm, că în Rusia trăesc 104 popoare, cari mai toate cer concesiuni în această direcție.

Se sporește mereu numărul emigranților spre America. Nu mai puțin decât 16.369 de persoane e numărul celor, cari alungați de mizerie, au plecat spre America într'o singură lună, în luna Septemvrie și numai prin portul Hamburg.

În anul trecut în această lună au emigrat numai 10.287.

Și pe când în primele 9 luni ale anului trecut a luat drumul Americii 94.479 de persoane, în anul acesta din 1 Ianuarie până la finea lunii Septemvrie, au plecat prin Hamburg spre America nu mai puțin decât 154.246 persoane.

Cununile lui Vlaicu și medaliile lui le aduce în chipuri curate revista „Cosinzeana” dela Orăștie în numărul său din săptămâna de față.

Dintre multele zeci de cununi, ce s'au depus pe sicriului lui, încât erau încărcate trei cară cu ele, părinții lui Vlaicu au adus cu ei două din cele mai frumoase: cununi splendide cu foi de argint și lauri, una dată de Ministeriul român de agricultură, alta de Societatea „Frăția”. A adus totodată cele două medalii prețioase, ce i-se daseră de Regele Carol: Medalia de Cavaler al Coroanei Române și „Virtutea Militară”. Le păstrează iubiții săi părinți în Bințiș, ca scumpe și jalnice suveniri dela dragul lor fiu.

Revista „Cosinzeana” le-a fotografiat și le aduce în fruntea numărului său din săptămâna de față, ca să le vadă și publicul nostru cetitor. Iar în numărul trecut a adus, precum se știe, foarte interesante vederi de pe Calea lui Vlaicu, spre și peste Carpați.

Recomandăm cu căldură cetitorilor noștri să-și aboneze de probă această revistă literară-ilustrată, cu prea frumoase vederi din lumea românească și din lumea mare, — și care se imbie pentru numai 1 cor. 80 fil. pe ceste din urmă 3 luni ale anului, în loc de 3 cor. cât ti e prețul.

Conducerea copiilor de școală la biserică în Dumineci și Sărbători. Prin un nou ordin circular al Veneratului Ordinariat episcopesc de Lugoj, se îndatorează învățătorii diecezani de a conduce pruncii de școală regulat la biserică în Dumineci și Sărbători.

Neobservarea acestui ordin va aduce cercetare disciplinară în contra respectivului învățător.

Aceasta măsură energică se impune cu atât mai vârtos, că și învățătorii dela școlile de stat și comunale sunt obligați prin lege ca să facă aceasta.

Vizitație canonică în Maramurăș e titlul unui preainteressant și temeinic studiu, ce apare la partea literară a Unirii. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra lui, care în forma aceasta e o clasică pagină a vremii prin care trecem.

Necrolog. † Emilia Andrea n. Suciu a repausat în Ighiu la 6 Octombrie 1913 n. la 10 ore seara în anul al 56 al vieții și al 39-lea al fericitei sale căsătorii.

Odihnească în pace!

„COSINZEANA” de probă!

Pe lunile Octombrie, Nov., Dec. v. a. c. fiecare poate avea frumoasa revistă literară ilustrată „Cosinzeana”, dela Orăștie, care astfel costă pe 3 luni 3 cor., — pentru

numai 1 cor. 80 fil.

Fiecare familie românească de cărturar, care n'ar avea încă această revistă, să grăbească a și-o abona pe aceste 3 luni de probă, trimițând neînsemnata sumă de cor. 1.80 la:

Admin. „Cosinzeana”

(59) 1—2

în Orăștie (Szászváros).

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Facem o cale scurtă până la biserica frumoasă de piatră, lăsând în dreapta un palat frumos, care e școala de stat cu mai multe puteri didactice, iar în stânga școala confesională gr.-cat. mai modestă, cu o singură putere didactică, cu sală de învățământ nu chiar corespunzătoare legii, 1 chilie cuartir învățătoresc, care e dată însă în chirie învățătoarei de stat. În ușa bisericii așteaptă preotul din Salva, Iuliu Morariu, Anton Precup, vprot. on. preot în Răbrișoara, Emil Dumitru, preot în Runc și M. Mihalaș.

La 1 oră după amiază se citesc în biserica arhiepiscopială rugăciunile dela litie. Vezi figuri de țărani de toată vrâsta, simpatice, sănătoase, cărora portul grănițeresc le împrumută o înfățișare impunătoare. Pe femei acelaș port grănițeresc le arată mai chipeșe, mai grațioase.

După litie Arhiepiscopul predică, — adânc emoționat la vederea mulțimei, — purcezând din Evanghelia zilei despre vindecarea muerii, ce suferea în curgere de sânge. (Mateiu 9, 20—22). Amintește, că a luat drumul apostoliei spre a-și vedea fiii — a le vedea năcazurile, a-i întări în credință. Toți avem năcazuri, boale, în urma păcatului, și trupești și sufletești. Suntem logodiți dela leagăn cu ele. Li îndeamnă să se îndrepte cătră cel mai mare doctor Isus, să se alipească de biserică, ca exercițiând virtuțile părinților, prin cari le-a mers vestea în toată Europa, să lupte, să muncească pentru apărarea neamului, patriei și Tronului.

Se face vizitație canonică, când s'a aflat, că protocolul exhibitor e din 1879—1913, protocol despre predice și cateheze nu se află, matriculele botezaților, cununaților, morților se află dela anul 1808-azi, arhiv din 1879-azi. Avera bisericii în hârtii de valoare 4000 coroane, obligațiuni private 50 cor., bani gata 103 cor. Biserica are apoi o casă cu $\frac{1}{2}$ jughâr grădină, 4 jughere extravilan. Biserica e de piatră frumoasă, bine îngrijită. Cimiterul închis cu gard viu. Casa parohială nouă, de piatră cu 5 încăperi, 2 grajduri, 2 cotețe, toate în stare bună. Școala de piatră. Toate sunt asigurate la banca «Transilvania». Grădina de pomărit e comunală. Cinctura în jurul bisericii de piatră, la casa parohială de scânduri, la școală de piatră. Sunt 15 cruci în hotar, cari le îngrijesc singuraticii. Poporul nu recurge cu nimic prin repartiție spre scopuri bis. școlastice. Trebuințele se acoper din venitele comunale ale averilor grănițerești.

Stola preotului: pentru botez 80 fil., cununie 10 cor., înmormântare mare 6—20 cor., mică 3—6 cor., feștanie 80 fil., misă 80 fil., maslu 4 cor. Cantorului pentru cununie 60 fil., înmormântare mare 2 cor., mică 1 cor., feștanie 20 fil., maslu 20 fileri.

S'a ținut apoi ședința senatului bisericesc, fiind de față Rs. Alex. Haliță, vicar, Iuliu Morariu, preot, Nicolae Mihăese, curator-raționant, Teodor Zăgrean, învățător, Gavrită Tinegariu, I. Vărtic, Dumitru Țimbulea, Vas. Pop, Ștefan Onul, Irimie Onitza, Gavril Dedeș, Ilie Furcea, D. Catarig, Vas. Pupără, Ioan Morar, Ilie Nascu, Moise Budescu. Li-s'a cetit protocolul vizitației și Ilustritatea Sa i-a îndemnat să se alipească cu dragoste de biserică și școală, să se îngrijească mai ales de susținerea școlii. — Și a și avut efect acest îndemn, căci după o lună și jumătate senatul comunal a votat din venitul comunei politice 10,000 cor. ca fond pentru susținerea școlii. — Adresează apoi câteva cuvinte de dragoste fiecărui

membru al senatului, cari foarte emoționați nu știau ce fac de bucurie.

La stăruința celorlalți — preocupați de gândul, că trebuie să mergem mai departe, — bunul Arhiepiscop și Părinte, — care văzându-se în mijlocul fiilor săi părea a uita, că eram cătră 3 ore după amiază, — și cu el toți ne punem la masa bogată, deși în zi de Vineri, fiindcă erau mâncări de post. La masă servesc cu multă drăgălășie și istețime dșorele: Reli Mureșan din Piatra și Beti Precup din Răbrișoara. Danelor și altora, cărora nu le-a ajuns loc la masa ospitală a preotului li-s'a servit un banchet în școala de stat.

*

La 4 ore plecăm prin noroiu și ploaie, între buibuituri de treascuti, aclamați cu însuflețire de mulțime de popor, în frunte cu călăreții voinici de mai înainte, spre:

Hordou—Hordó

locul natal al iubitului nostru poet Gheorghe Coșbuc. Ne însoțesc: Ion Gheție, director, Emil Domide, Teodor Șimon, Emil Mărcușiu, profesori la liceul din Năsăud. Lăsând îndărăpt Năsăudul, — cu liceul său impozant și cu biserica sa frumoasă cu 2 turnuri, cari se ridică ca niște uriași peste celealalte edificii mărunte, având menirea să vegheze asupra sorții Năsăudului și a întregului ținut grănițeresc — încunjurând puțin dealul pleșuv, ce se icuește în Salva, — formând un fel de zid de apărare contra valurilor Sălăuței pentru partea de sus a satului, — înaintăm dela pod spre drapta pe un drum mai rău. Drumul înaintează pe valea Sălăuței destul de romantic. Dealurile de pe malul stâng sunt mai înalte acoperite cu păduri. La jumătate calea, vre-o 3 Km. dela Salva, ne întâmpină 30 călăreți, cu cari întâlnindu-se cei din Salva, stau locului până înaintăm și apoi se reîntorc. Schimbul acesta de avangardă s'a urmat în toate locurile, unde au fost călăreți.

La intrarea în Hordou, sub o poartă triumfală fără inscripție, cetește foarte emoționat primarul câteva cuvinte de bineventare românește. În biserica nouă, abia de 10 ani, popor mult. Poporul voinic și aici, fețe simpatice, dar pare totuș de pe fețele ca și de pe casele lor, că nu sunt așa bine situați ca în Salva de pildă. Casele par mai sărăcăcioase, fără multe superedificate. Portul li-e cel îndatinat grănițeresc, poartă mai mult sumane negre.

După rugăciunile dela litie Preasfinția Sa ține cu multă căldură o predică despre minunile Domnului Isus Hristos purcezând din vindecarea femeii din s. Evanghelie a zilei.

În altarul bisericii se află portretul unui țăran simpativ cu numele Tănasă Iacob, care în 1902 a donat pentru edificarea bisericii 6000 cor. E chiar de față, un bătrân înalt, bine dezvoltat, cu o privire senină, inteligentă. La sfârșitul rugăciunilor Preasfinția Sa îi dă binecuvântare specială.

Pristolul e acoperit de-asupra cu o învălitoare roșie, ceea ce nu e după prescrișele tipicului și nu e nici estetic. Pe altar sunt apoi mai multe statue, iar în naia bisericii o statuă mare a Mântuitorul de-a dreapta, și una a Preacuratei Vergure de-a stânga, acoperite în sticlă. Ar fi bine să observe preoțimea noastră, că acestea nu sunt după ritul răsăritean. Alcum și dl preot Iacob Pop, cu fața rotundă, bine făcut și bine ras are înfățișare de un adevărat pleban romano-catolic.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

Lytton Bulwer.**Ultimele zile ale oraşului Pompei.**

— Roman. —

In româneşte de: **AUREL B. GAJIA.**

(Continuare). (16)

— Vino Ione — zise Glaucus. Crezi doar că zeii o ascultă? Vino să mergem!

Peştera răsună de râsul vrăjitoarei. Şi nici nu le-a zis altceva nimic.

Glaucus şi Ione s'au simţit uşuraţi în suflet, când au întors spatetele vrăjitoarei. Totuşi puţin tremurau şi acum de frică.

Cu mare greu ajunseră la drumul de ţară unde îi aştepta deja trăsura pusă în rând.

În timp scurt ajunseră sub poarta cetăţii, care se deschise şi trăsura lor se levii de una pe care o trăgeau nişte sclavi.

— E târziu să mai ieşim, — zise păzitorul câtră cei ce erau în trăsura trasă de sclavi,

— Deunde — zise un glas de care Glaucus şi Ione începură să tremure de frică. Trebuie să merg la locuinţa de vară alui Marcus Polybius; mă voiu reîntoarce îndată. Sunt Arbaces, egipteanul.

Trăsurile trecură una pe lângă alta. Păzitorul observă.

— Cum, Arbaces, aici? Abia s'a recales din rănile lui şi el deja se doreşte afară? Unde? Pentru ce? — întrebă Glaucus.

— Ah, presupuu, că ne ajunge o nenorocire, — zise Ione plângând. — Zeilor! Fiţi cu noi, ori cel puţin îngrijiţi-vă de Glaucus.

Arbaces aştepta numai să încete furtuna să meargă apoi să cerceteze vrăjitoarea. Avea sclavi credincioşi. — S'a întins de-a lungul în trăsura şi se cugeta cum îşi va răzbuna asupra lui Glaucus şi asupra celor doi fraţi.

Ajunseră la o cărare strămtă, ce conducea printre viile dese direct la locuinţa vrăjitoarei. Arbaces s'a coborât din trăsura şi demândă sclavilor să se ascundă cu trăsura cu tot în vie să nu-i observe cineva. El răzimându-se pe bătă se apropie de stânca pleugă. Acoeaş lumină o observă şi el, pe care cu cevaş mai înainte o văzură cei doi logodiţi.

Ajunş la gura peşterii s'a odihnit puţin. În momentul următor păşi pragul cu o ţinut măiestoasă.

Vulpea văzând pe străinul ce se apropie s'a ridicat, dând stăpânei de ştire, că a sosit oaspe.

Vrăjitoarea iarăşi şi-a ocupat locul de mai înainte. Faţa-i era palidă. La picioare se aşternu şerpele incolăcindu-se.

— Jos cu tine sclavule! — strigă la mipe ce se tupilă jos privind cu ochii ei atunţi la celea ce se desfăşoară.

— Sclavul întunerecului eşti — zise Arbaces. Te salută magistrul tău. Scoală deci.

La vorbele acestea, vrăjitoarea aruncă o privire la figura ce se prezintă înaintea ei. Îl privi lung şi stetea înainte-i ca o statuie de marmură.

— Cine eşti? Pentru ce spui, că eşti magistrul meu? Eu sunt vrăjitoarea pus-

tiilor, fică a naţiei etrusce, ce azi nu mai există.

Sunt acela pe care mă stimează toţi începând dela răsărit şi până la apus, dela miază-zi până la miază-noapte, dela Ganges şi până la Nil, şi prin toate văile Thessaliei şi ţinutul Tiburului. Mă stimează toţi vrăjitorii şi vrăjitoarele, căci dela mine au învăţat arta aceasta.

— Aşa un om cunosc, dar numai pe unul şi acela e egipteanul Arbaces.

— Acela sunt eu — fu răspunsul.

Vrăjitoarea s'a ridicat şi s'a aşternut la picioarele lui.

— Scoală-te! Îi demândă Arbaces. Am lipsă de tine.

Se aşeză apoi tocmai pe buturunga pe care mai înainte şezuse Ione şi făcu un semn vrăjitoarei să se aşeze lângă el.

— Am auzit, că cunoşti bine ierburile! E adevărat?

— Puternice Arbaces! Doar asta e lef-tăria mea. Priveşte faţa mea ca de ceară, au dispărut de pe ea rozele frumoase, căci vecinic mă ocup cu ierburi veninoase, cari ziua noaptea fierb în căldarea aceea.

— Bine — zise egipteanul. — Să revenim la obiect. Măne seară va veni la tine o fată şi va cere o beătură vrăjită. Dă-i pe cea mai periculoasă.

— Iartă-mă — zise bătrâna — asta nu o pot face. Legea e aspră. Mă vor prinde şi mă vor executa.

— Sărmană fiinţă — zise despreţitor egipteanul. Trăieşti într'o lume supra-omenească şi totuşi porţi frică de oameni? Îţi demând să te supui! Te cercetez ca să mă răzbun asupra cuiva, Glaucus îmi stă în cale, ceea ce o va plăti cu viaţa.

— Glaucus! — strigă bătrâna.

— Da aşa îl chiamă, dar ce grijă îi porţi?

— Nu-mi pasă de el — continuă vrăjitoarea, dar adause:

— Nu cutez să-i dau beătură ucigaşă, ca nu cumva să se ştie, căci în cazul acesta pe ucigaş îl ajunge nemezis. Dar îi dau aşa o beătură, ce îi usucă nervii şi măduva din oase; îi înturecă creierul şi nimiceşte tinereţea.

— Bine, o astfel de beătură îmi trebuie — strigă Arbaces. — O astfel de viaţă e mai grozavă decât moartea. Aici îi premiul. Scoase o cutie plină de galbini, sunetul cărora ademeni pe vrăjitoare. — Egipteanul nici n'a mulţămuit vrăjitoarei, ci părăsind peştera a plecat la vale.

Aceasta se uită lung după el. Apoi luându-şi lumina şi cutia cu aur s'a dus în cea parte a peşterii. Trecu printr'un coridor secret. La o piatră mai mare vrăjitoarea s'a oprit, apoi o rostogoli din locul ei. Sub piatră era o groapă mai mărişoară plină cu fel şi fel de bani, aduşi de cei cari îi ceruseră ajutor. Goli aici şi cutia cu aurii şi se bucura de sunetul plăcut al lor. Aşeză pe urmă piatra la loc şi prin coridorul secret se reîntoarce îndărăt, oprindu-se la o crepătură. S'a aplecat să asculte cu încredere. Auzi un vaiet şi sgomot ce venia din afunzime, pe urmă o columnă înaltă de fum ce ieşia pe crepătura aceea.

— Spiritele lucrează. Privi în adâncime şi observă un jăratice ce ardea cu putere. Se întrebă: oare ce poate să însemne.

Vulpea, ce era cu stăpână-sa se înfrică şi se refugie în peşteră.

Vrăjitoarea încă s'a speriat, căci după credinţa ei frica aceasta a vulpii era un presimţ rău.

Se întoarce şi ea în peşteră şi voinde să împlinească dorinţa egipteanului, căută între ierbi şi zise:

— Arzi flacăra, fierbeţi şi voi ierbi, am blăstemat pe atenian, lasă să se usuce până la creier.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.A apărut:**Elemente de igienă,**

referitoare la biofiziologia anatomică de **Dr. V. Hâncu**, medic arhidiecezan, — Blaj.

E o lucrare absolut trebuincioasă pentru fiecare om cu carte. — Prin nenumăratele ilustraţiuni dă o iconă foarte intuitivă asupra organismului omenesc. Lucrarea aceasta, care umple o lacună de mult simţită, a fost apreciată şi întimpinată pe piaţa cărţilor într'un chip din seamă afară elogios.

Se află de vânzare la autor şi la *Librăria Seminarială din Blaj* (Balázsfalva). Preţul 1.50 + 10 fil. porto.

„Administraţie bisericească“. — Cartea aceasta e o colecţiune bogată de legi, ordinaţiuni, normative, adunate laolaltă în ordine sistematică, din actele sinoadelor provinciale şi a sinoadelor diecezane din toate patru diecezele noastre, din circularele ce servesc ca normative în toate patru diecezele aparţinătoare Provinciei noastre metropolitane, din legile pol. biser. scl. Cartea aceasta de mare folos Preasfinţitii noştri Arhieri au recomandat-o cu toată căldura Veneratului nostru Cler. *Circularul metropolitan* di 26 Martie 1912 Nr. 10230—1911 zice între altele: „Foarte puţine vor fi afacerile bisericesti şi şcolastice, referitor la cari nu dă in viaţă lipsă cartea aceasta, lucrată cu multă sîrguinţă, fiind cu luare aminte la toate izvoarele, din cari pot să se cunoască felurite rami ai administraţiunii bisericesti din provincia noastră. De aceea o şi recomandăm Veneratului Cler arhidiecezan pe lângă observaţiunea, că ea se poate procura şi din banii bisericilor“. — *Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu* noul episcop al Gherlei zice: „De cartea aceasta în adevăr a fost lipsă, şi apariţiunea ei aievea împlineşte o lacună. Fără de acest op nici nu se poate închipui un oficiu parohial ori protopopesco“. — *Ilustritatea Sa Dr. Dem. Radu* Episcopul Orăzii-mari a dispus ca cartea aceasta să se procure pentru toate oficiile parohiale din Dieceza Sa. — Ca cartea aceasta de mare folos, şi de un conţinut vast de XVI+763 pagini în 8°, mare, să o poată procura şi preoţii cu dotaţiune mai slabă, preţul unui exemplar legat în pânză s'a redus dela 12 cor. la opt (8) coroane + 76 fileri porto postal; iar al unui exemplar legat în piele

dela 15 coroane s'a redus la 11 cor. + 76 fileri porto postal. — Se poate procura dela autor: Ioan Geuț, protopop gr.-cat. în Oradea-mare—Nagyvárad, Sztaroveszky-utca nr. 6, precum și dela librăria seminarială arhidiecezană din Blaj.

A apărut în editura C. Sfetea București *Secta patarenă în Balcani și în Dacia Traiană*, împreună cu istoria *Balcanului* până la ocuparea lui definitivă prin Osman; de Isidor Ieșan.

Volumul are o extensiune de 855 pag. are două harte și mai multe ilustrații. Costă 10 lei și se poate comanda și dela *Librăria Seminarială din Balázsfalva—Blaj*.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

„Lemne de foc“

din fag tinăr, crepate și bine uscate, se află de vânzare cu prețul de 135 cor. vagonul, încărcat gata, la

Ifj. Kiss Ernő

(56) 2—7

în Szováta.

HOP, HOP!...

NU UITAȚI,

că cea mai apropiată **tragere** a lozurilor dela Banca Hipotecară Ungară va fi la **25 Octombrie a. c.** când se va trage câștigul de **cor. 75,000.—**

iar la **27 Decembrie a. c.**

cel mai mare câștig din lume

de 1,000.000.— cor.

Vindem de prezent un loz dela Banca Hipotecară Ungară cu **6 trageri** anual pe **36 rate lunare a 630 cor.**, iar unul dela Prima Casă de Păstrare Pestană din Patrie cu **3 trageri** anual pe **36 rate lunare a 440 coroane.**

Ambele lozuri împerechiate, — adică din fiecare câte o bucată, — cu **9 trageri** anual, le vindem de prezent pe **40 rate lunare a 10.— cor.**

Cea mai ieftină ofertă! Tot lozul câștigă necondiționat!

Cine ne trimite primele 2 rate de odata, aceluia îi evităm rata a 3-a gratuit. Până la achitarea deplină i se estradă cumpărătorului o listă legală de rate, în care este indusă Seria și Numărul lozului cu care joacă, dar deja după solvirea primei rate participă la joc, iar eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. Lozurile acestea nu-și perd valoarea ca lozurile dela loteria de clase, ci joacă până la sfârșitul loteriei, astfel că în caz de noroc un număr se poate trage și de mai multe ori cu câștig, dar cel puțin odată la tot cazul.

Explicări mai amănunțite trimetem la dorință ori cui gratuit și franco.

Nu întârziati a vă încerca norocul!

Grăbiți cu comanda la adresa:

Ústredná banká úc. spol.

Budapest, Váci-körút 31. sz.

(58) 1—5

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cîsnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomanda

✦ **Asigurări împotriva focului** ✦
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

✦ **Asigurări pe viață** ✦

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912 K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate „ 5,458,689.48
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 183,667,241.—
} viață „ 11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2,603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 77—7

A APARUT și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj:

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților preste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile legate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.